

2. Витрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг) / [Шпичак О.М., Воскобійник Ю.П., Шпикуляк О.Г. та ін.]; за ред. Ю.П. Воскобійника.- К.: ННЦ ІАЕ, 2013.-440с.

3. Жинчин М. Звірівництво в міжнародному аспекті / М. Жинчин // Вісник Таврійської аграрної академії.- 2004.- Вип.33.-с.161-166.

4. Павленко О.С. Обґрунтування створення інтеграційного формування суб'єктів галузі нутріівництва / О.С. Павленко // Агросвіт.- 2015.- № 3-4.-с. 75-80.

5. Павленко О.С. Соціально-економічні тенденції розвитку нутріівництва / О.С. Павленко // Вісник ДДАЕУ. – 2015. - № 1 (35). – с.130 – 135.

6. Павленко О.С. Управління ефективністю нутріівничих підприємств. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами.

7. Пархомець М.К. Шляхи підвищення ефективності виробництва продукції нутріівництва в аграрних підприємствах / М.К. Пархомець // Ефективна економіка.-2014.- № 12.

Борис Погріщук, Ірина Мартусенко

Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Тернопільського національного економічного університету

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ ЯК ПРІОРИТЕТНОЇ ЛАНКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Реалії сучасного розвитку господарства України визначають необхідність активного переходу галузей та виробництв АПК до прогресивних форм функціонування. Аграрний сектор посідає важливе місце в економіці України, оскільки він виробляє більше 50% валової продукції, забезпечує 10-12% валової доданої вартості. В експортному потенціалі країни частка агропромислового комплексу становить близько 25% [4; 7]. Сьогодні серйозно постають питання якості та конкурентоспроможності продукції українського АПК, адже наша країна є одним з провідних виробників продовольства у світі.

Дослідження проблем та перспектив розвитку АПК представлені вагомим доробком в теоретичних та прикладних наукових працях провідних учених-економістів, серед яких В. Андрійчук, О. Білорус, В. Власов, В. Геєць, В. Горьовий, В. Губенко, С. Дем'яненко, С. Кваша, А. Кредісов, Ю. Лупенко, А. Мокій, П. Саблук В. Юрчишин та багато інших.

Природно-ресурсний потенціал України, його специфічні особливості є запорукою майбутнього розвитку агропромислового виробництва світового значення. Одним з стратегічних ресурсів XXI ст. стають продукти харчування. Це об'єктивний процес, тому, що людей на Землі стає все більше, а відповідно, сільськогосподарських земель – все менше. Тому агропромисловий ресурс стає провідним стратегічним ресурсом. Існують наукові та геополітичні припущення, що основні конфлікти в майбутньому, виникатимуть не за нафту, як було раніше, а за життєвий простір та їжу.

Україна в 2013 році збрала рекордний врожай зерна, близько 63 млн. тонн, і 11 млн. тонн соняшника. При цьому наша держава вийшла на друге місце у світі після США за експортом зерна. Україна нині виробляє близько 50% соняшnikової олії світу. Надходження від підприємств АПК до бюджету країни формують 10-12% від загальних доходів Зведеного бюджету, що становить понад 50 млрд. грн. [8]. За іншими показниками розвитку АПК наша держава міцно займає позиції в переліку 10 провідних країн світу. І це, при врожаєві вдвічі-втричі меншому, ніж в розвинутих країнах Європи. Крім того, зернові ресурси також є джерелом альтернативної енергетичної сировини (етанол, біоетанол).

Ще однією вагомою об'єктивною особливістю України, що визначає пріоритетність розвитку АПК є те, що тут зосереджені значні площі так званих «солодких» чорноземів. При наявності в нашій державі близько 30-40% чорноземів світу (за різними методиками обрахування їх площі), на теренах країни знаходиться всі 100% «солодких» чорноземів, на яких можна вирощувати найякіснішу сільськогосподарську продукцію в світі. На схід від Дніпра таких ґрунтів мало, за Доном їх взагалі немає. В цьому криються ще одні об'єктивні конкурентні переваги української сільськогосподарської продукції перед продукцією інших країн. Науковці-аграрії передбачають, що увійшовши до ЄС і піднявши врожайність до його стандартів, Україна здатна зайняти лідерські позиції в світі за експортом продуктів харчування [5].

При значній наявності штучних водойм та ставків (за даними Водного фонду, в Україні понад 49400 ставків й водосховищ, в оренді знаходиться 17860 ставків, або 36% від загальної кількості їх в країні) [8] існують перспективи активної участі у «блакитній революції» – інтенсивному розвитку аквакультури, за якої світ перейшов на розширення рибництва та скорочення вилову дикої риби. Зараз в світі вирощується більше риби ніж яловичини, тому що розведення аквакультури та штучного рибництва майже в сім разів продуктивніше за розведення великої рогатої худоби (порівнюється кількість корму затрачена на отримання одного кілограму приросту маси). В умовах зростання попиту й виснаження природних рибних запасів, майже половину всієї риби та морепродуктів в світі зараз постачають рибні господарства та

ферми, ця продукція надходить також і в Україну, але можливості розвитку власного рибного господарства нашою країною практично не реалізуються, а всі шанси для цього дійсно існують.

Основним акцентом серед перспектив подальшого розвитку АПК, без сумніву, є зростання сільськогосподарського виробництва за рахунок підвищення ефективності використання усіх видів ресурсів на основі запровадження новацій. Реалізація стратегії успішного росту конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції має здійснюватися за принципами: врахування динаміки ринкового попиту на національному та світовому ринках; адекватного застосування в аграрному секторі різних фінансових інститутів та інструментів; дотримання усталених пропорцій господарювання та припинення надмірної хімізації, що викликає серйозні екологічні проблеми; протекціонізму щодо вітчизняного продовольчого сектору, адже його відсутність є загрозою розбалансування внутрішнього й зовнішнього ринків сільськогосподарської продукції; подолання диспропорцій між сільським господарством і харчовою промисловістю України.

Визначальними факторами нарощування обсягів агровиробництва залишаються суттєвий рівень фінансової забезпеченості та інноваційності національної економіки й АПК, законодавчо регламентоване землекористування на основі організаційно-економічного прогнозування, сприятлива та стала кон'юнктура внутрішнього і міжнародного аграрного ринку, зменшення концентрації земельних паїв в руках агрохолдингів (даний чинник активізує ризики скуповування землі за рахунок іноземного капіталу й витіснення дрібних господарств із ринку, підвищення соціальної нерівності в аграрному секторі).

Враховуючи вищезазначене, виникає необхідність запровадження механізму забезпечення аграрного сектору науковими розробками й новітніми технологіями через розгортання національної інноваційної системи. Вагомою складовою даного процесу є виробництво екологічно і біологічно чистих харчових продуктів, та активний розвиток органічного виробництва. Перспективною тенденцією розвитку АПК є формування державно-приватного партнерства, яке здатне забезпечити соціальну відповідальність бізнесу та сприяти розвитку сільських територій. Агропромисловий комплекс України є цілісною соціально-економічною системою, що має визначальне суспільне значення, тому ведення сільського господарства, як базової ланки, необхідно здійснювати в кластері виробництва безпечного продовольства, рекреаційної діяльності, органічного землеробства, раціонального природокористування, збереження природних ландшафтів та охорони національної самобутності.

Література

1. Агропродовольчий розвиток України в контексті забезпечення продовольчої безпеки. – К.: Ін-т екон. та прогноз. НАН України, 2014. – 456с.
2. Геєць В. Соціоекономічна модернізація аграрного сектору України (концептуальні положення) / В. Геєць, В. Юрчишин, О. Бородіна, І. Прокопа // Економіка України. – 2011. – №12. – С. 4-14.
3. Гайдуцький П. І. Структурні перекоси і ризики кризи в АПК / П. І. Гайдуцький // Економіка АПК. – 2014. – № 7 – С. 38.
4. Лупенко Ю.О. Результати і проблеми реформування сільського господарства України / Ю.О. Лупенко, П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Федоров // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 26-38.
5. Мартусенко І.В., Погріщук Б.В. Регіональна економіка: Підручник / І.В. Мартусенко, Б.В. Погріщук. – Тернопіль: Крок, 2015. – 626 с.
6. Пасхавер Б.Й. Аграрний сегмент національного багатства / Б.Й. Пасхавер // Економіка України. – 2013. – № 1. – С. 50-58.
7. Саблук П.Т. Глобалізація і продовольство : моногр. / П.Т. Саблук, О.Г. Білорус, В.І. Власов. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 630 с.
8. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Петро Пуцентейло

Тернопільський національний економічний університет

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ

Орієнтація економічних реформ на відновлення виробництва, його оновлення і подальше вимагає пильної уваги до аналізу й оцінки наявного виробничого потенціалу, обґрунтування потреб в інвестиціях та аналізі ефективності різних інвестиційних проектів, ретельному порівнянні витрат і отриманих результатів, тобто визначає затребуваність інноваційно-інвестиційного, виробничого і функціонально-вартісного аналізу. Все це передбачає подальший розвиток методів аналізу, визначає необхідність формування та перевірку на практиці нових методик аналізу, котрі є адекватними вимогам ринкової економіки.

Система аналітичного забезпечення як інструмент управління повинна супроводжувати процес прийняття управлінського рішення. Потреба в комплексній діагностиці обумовлена властивістю адитивності інформації. Об'єкт, що містить в собі більше інформації, відповідно має більше зв'язків між